

WELZIJN
WONEN
ZORG

Staten-Generaal

'Vlaamse Welzijns- en Zorgsector in Brussel: eiland of archipel?'

Koninklijke Bibliotheek - 26 maart 2024

Speerpunten

Friedelingen / Immigranten	
Cuba bio Orlans	100 2
Immense Orlans	100 2
Immense whole earth	100 2
plus water Orlans / Eau plus	100 2
Cherwelli Lait chervelat	100 1,8
Winnik	100 2
Friedelingen / Immigranten	
Appelap / de pomme	100 2,5
Immense / de pomme	100 2

Inhoudstafel

Voorwoord	2
Speerpunten	3
1. Vlaamse regelgeving op maat van de Brusselse realiteit	4
2. Betere afstemming tussen Vlaamse en Brusselse beleidsmakers	6
3. Vlaanderen investeert 3% van het welzijns- en gezondheidsbudget in de Brusselse welzijns-en zorgsector	8
4. Vlaamse beleidsmakers en ondersteuningsorganisaties blijvend sensibiliseren en informeren over Brussel	10
5. Betere verbindingen van de Vlaamse welzijns- en zorgsector met de andere gemeenschappen	12
6. Medewerkers in Vlaams-Brusselse organisaties aantrekken en behouden	14
7. Betere zorggarantie en doorstroom van Brusselaars in de hulpverlening	16
8. Sociaal werk in een wereld in transitie vraagt om een eco-sociale inslag	18

Voorwoord

Een slagkrachtige Vlaamse welzijns- en zorgsector in Brussel

De Vlaamse welzijns- en zorgsector opereert in Brussel in een landschap dat zowel sociaal-economisch als institutioneel uitdaagt: een rijk gewest met een arme bevolking, een stad van nieuwkomers en expats, met twee bestuurstalen maar oneindig veel meer gesproken talen, een stadsgewest waarover veel verschillende overheden zeggenschap hebben en het welzijns- en zorgbeleid geregeld wordt in parallelle, niet verbonden systemen. Dit maakt het Brussels welzijnslandschap rijk en divers, maar ook complex. We delen immers hetzelfde werkgebied en publiek, maar niet noodzakelijk dezelfde taal, visie of werkwijze.

‘De slagkracht van de Vlaamse welzijns- en zorgsector in Brussel’ vormt de rode draad van het traject waarin het Kenniscentrum Welzijn, Wonen, Zorg zich verdiepte in de rol en relevantie van de Vlaams-Brusselse welzijnssector en de verwevenheid met beleidsontwikkelingen in zowel Vlaanderen als Brussel. De Staten-Generaal Welzijn en Zorg van 26 maart 2024 vormde het sluitstuk hiervan, waarbij we met het brede veld van professionals en beleidsmakers uit de welzijns- en zorgsector dieper ingingen op deze bevindingen en bruggen trachtten te slaan.

De speerpuntenfiche “Een slagkrachtige Vlaamse welzijns- en zorgsector in Brussel” is het tweede resultaat van dit traject, waarin aanbevelingen geformuleerd zijn. Dit brengt 8 speerpunten samen waartoe beleidsmakers en de sectororganisaties inspanningen kunnen leveren om de positie te versterken van het Vlaams-erkend aanbod in Brussel.

Speerpunten

Speerpunten 1 tot 3 zijn gericht naar beleidsmakers van de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

Speerpunten 1 tot en met 3 formuleren de nodige beleidsmaatregelen om tot een sterk, geïntegreerd Nederlandstalig zorg- en ondersteuningsaanbod te komen in Brussel. Dit kan via het voorzien van aangepaste regelgeving voor Brussel a.d.h.v. een Brusseldecreet. Daarnaast garandeert betere aansluiting met de andere Brusselse beleidsmakers een coherent gezondheid en welzijnsbeleid voor de Brusselaar. De Brusselnorm is eveneens een noodzakelijke hefboom om zorg en ondersteuning te garanderen.

De Vlaams- erkende sector in Brussel is een kwalitatieve en creatieve speler, waar verder gebouwd kan worden op innovatieve praktijken, op uitwisseling over sectoren en over de gemeenschappen heen. We zien hiervoor een belangrijke rol weggelegd voor ondersteuningsorganisaties (van beide GGC- & VG erkende organisaties) om speerpunten 4- 8 uit te werken en uit te voeren in de praktijk. Dit kan door naar buiten te komen met bestaande innovatieve praktijken en goede voorbeelden om zo te sensibiliseren over de Vlaams-Brusselse aanbod. Daarnaast is het bevorderen van de kennis tussen VG, GGC en COCOF organisaties essentieel om zorg op maat en zorggarantie te verzekeren. De kracht van de Vlaamse organisaties in Brussel ligt dan ook vaak bij medewerkers die op een vindingrijke manier hun weg vinden in het complex landschap. We zijn medeverantwoordelijk voor het aantrekken en behouden van deze medewerkers, alsook voor het delen van deze expertise met andere sectoren, zoals het sociaal-cultureel werk, waar welzijnsproblematieken meer en meer op de agenda komen. Daarnaast willen we ook Vlaamse organisaties in de Brusselse rand en in Brussel helpen om Brusselse profielen te bereiken en te ondersteunen over de grootstedelijke vraagstukken, alsook over eco-sociale vraagstukken.

Om hiertoe te komen schuiven we voor elke speerpunt specifieke actiepunten naar voor waar we in de komende legislatuur aandacht op willen vestigen naar het beleid, alsook binnen de sector.

1 Vlaamse regelgeving ook op maat van de Brusselse realiteit

1.1 Situering

Nederlandstalige zorg en welzijn in Brussel is vandaag nog te vaak het verlengstuk van Vlaams beleid, terwijl maatwerk nodig is. Een beleid op maat bedacht van Vlaanderen laat zich niet zomaar uitrollen in Brussel. Te vaak wordt op het einde van de rit, als de beleidsopties al vastliggen, gezocht naar juridisch-technische oplossingen voor het 'probleem' Brussel.

Om ons te wapenen voor de toekomst moeten we de huidige gang van zaken in vraag durven stellen: vinden kwetsbare zorgvragers hun weg naar gepaste zorg en ondersteuning? Hoe verhouden het aanbod van de Vlaamse Gemeenschap, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschap in Brussel zich tot elkaar? Hoe kunnen we de Nederlandstalige zorg in Brussel het beste waarborgen?

De antwoorden op deze vragen worden zo veel als mogelijk gezocht binnen de geldende regelgevende kaders door een maximale toepassing van de Brusseltoets en het leggen van Brussel-eigen accenten. Daar waar de regelgeving haaks staat op de specificiteit van Brussel en een struikelblok vormt om de Vlaamse welzijns- en zorgsector ten volle te ontplooiën, moeten aangepaste decretale kaders worden uitgewerkt in een Vlaams-Brussels welzijnsdecreet.

1.2 Speerpunten gericht naar de Vlaamse overheid

1.1. Binnen bestaande decretale kaders wordt er maximaal rekening gehouden met de Brusselse institutionele en sociaal-demografische context, onder andere door:

- sociaal-economische indicatoren in rekening te brengen bij de programmering en toekenning van middelen.
- het Vlaams erkende aanbod beter te laten aansluiten bij andere Brusselse normering voor gewestmateries (infrastructureel, tewerkstelling, mobiliteit ...) of bij evoluties van het welzijns- en zorgbeleid van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.
- te voorzien in bijkomende omkadering en ruimte voor opleiding van (doelgroep)medewerkers.
- ruimte te laten voor meertalige communicatie.
- extra inspanningen omwille van de meertaligheid en kwetsbaarheid van de hulpvragers, zoals vindplaatsgericht werken, cultuursensitieve hulpverlening, te honoreren.

1.2 De uitwerking van een Vlaams Brussels welzijnsdecreet garandeert een Brussel-eigen werking als Vlaamse organisatie in Brussel. Dat moet toelaten om bijvoorbeeld:

- de niet-residentiële, buurtgerichte zorg en ondersteuning te versterken (lokale dienstencentra, thuiszorg, mantelzorg ondersteuning).
- eigen Brusselse accenten te leggen binnen het algemeen welzijnswerk.
- het Vlaams erkende aanbod beter te matchen met dat van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

1.3 Herziening van de toepassing van de Vlaamse Sociale Bescherming om in de toekomst de toegang voor de Brusselaar te blijven verzekeren tot Vlaams erkende zorg. Het zorgticket-systeem moet grondig geëvalueerd en herzien worden.

1.4 Een aanspreekpersoon aanstellen voor Brussel binnen de kabinetten en de departementen /agentschappen van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin van de Vlaamse overheid.

2 Betere afstemming tussen Vlaamse en Brusselse beleidsmakers

2.1 Situering

De verschillende gemeenschappen – Vlaamse Gemeenschap en VGC, de Franse Gemeenschap FW-B, de Franse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie - voeren in Brussel onafhankelijk en autonoom een welzijns- en zorgbeleid op de domeinen waar ze bevoegd voor zijn. Elke overheid kiest daarbij eigen accenten en maakt eigen regels die soms leiden tot botsende principes en systemen. Het beleid van de Brusselse gemeenschapsoverheden GGC en Cocof zijn specifiek gericht op het Brussels hoofdstedelijk gewest, wat hen toeliet om in de afgelopen legislatuur hun beleid op elkaar af te stemmen, bijvoorbeeld met een gezamenlijk decreet en ordonnantie betreffende de organisatie van de eerste lijn voor welzijn en gezondheid. Dergelijke afstemming tussen het Vlaams en het Brusselse beleid ontbreekt vandaag al te vaak: de Vlaamse Gemeenschap maakt beleid voor Vlaanderen en de Vlaamse gemeenschap in Brussel maar dit beleid is veel minder op Brusselse leest geschoeid.

De Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie laat na om haar coördinerende rol op te nemen en de Vlaamse beleidsmakers te betrekken bij de Brusselse beleidsontwikkelingen. Bovendien ontbreekt een globaal overzicht over de inzet van budgetten, werkkrachten en middelen.

Dit alles gaat ten koste van transparantie, efficiëntie en coherentie van het Brussels welzijns- en zorgaanbod.

2.2 Speerpunten gericht naar de Vlaamse Gemeenschap, Franse Gemeenschap en Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

2.1. Met de verschillende bevoegde overheden werk maken van coherentie en doorstroom van vergelijkbare cijfers over investeringen, aanbod en bereik van de welzijns- en zorgsector in Brussel.

2.2 Structurele, sectorspecifieke overlegmomenten organiseren van de administraties van de VG, VGC, met de GGC, FWB en COCOF.

2.3 Brusselse beleidsmakers (of hun partnerorganisaties) actief uitnodigen voor Vlaams-Brussels sectoroverleg, structureel of ad-hoc, bijvoorbeeld in de stuurgroep woonzorg Brussel, de zorgraad, adviesraden van de VGC ...

2.4 Actieve deelname van de Vlaamse Gemeenschap/VGC of hun partnerorganisaties aan overlegtafels over ontwikkelingen in het Brussels welzijns- en zorgbeleid:

- Stuurgroep Geïntegreerd Welzijns – en GezondheidsPlan.
- Zorg- en ondersteuningsgroep van de Brusselse hulp- en zorgzones.
- Stuurgroep toekomstig beleidsgericht onderzoek.

2.5 Actieve betrokkenheid van de Vlaams-Brusselse actoren bij de realisatie van het GGC-beleid.

2.6 Durven te experimenteren door als overheden (VG, VGC, GC, Cocof) gezamenlijk projecten te ondersteunen, bijvoorbeeld aangaande buurtgerichte of geïntegreerde zorg.

3 Vlaanderen investeert 3% van het welzijns- & gezondheidsbudget in de Brusselse welzijns- en zorgsector

3.1 Situering

Sinds 1999 hanteert de Vlaamse regering een zogenaamde ‘Brusselnorm’ die stelt dat de Vlaamse Gemeenschap voor haar beleid in Brussel 30% van de Brusselse bevolking als haar doelgroep beschouwt en minstens 5% van de Vlaamse middelen voor gemeenschapsbevoegdheden aan beleid in en voor Brussel besteedt.

Wat het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) in zijn geheel betreft, wordt de Brusselnorm als begrotingsnorm niet gehaald. Sinds 2015 is er zelfs een globale daling merkbaar in het percentage middelen dat voor welzijn en zorg van Vlaanderen naar Brussel gaat. Uit het laatste rapport van de Gemengde Ambtelijke Commissie Brussel* van 2024 blijkt dat het totaalbudget van WVG in 2022 voor Brussel 2,18 % bedraagt van het Vlaamse welzijnsbudget.

Anderzijds fungeert Brussel vaak als leerrijke proeftuin voor maatschappelijke uitdagingen die Vlaanderen later ook op haar weg zal tegenkomen. Hiervoor is er nood aan voldoende aandacht voor Brussel in projectfinanciering, aan vooruitzicht op verankering en verduurzaming van de innovatieve praktijken. Investeer in de Vlaams-Brusselse sector als innovator voor een toekomstgericht zorg- en welzijnsbeleid, waar Vlaanderen veel kan van opsteken.

3.2 Speerpunten gericht naar de Vlaamse Overheid

3.1 Met name in volgende sectoren is de financiering ondermaats en verwachten we tijdens de komende legislatuur een bijkomende investering tot 3% om de historische achterstand al deels weg te werken:

- Preventieve gezondheidszorg.
- Sector voor personen met een handicap.
- Ouderenzorg en thuiszorg.
- Residentiele geestelijke gezondheidszorg.
- Revalidatiecentra, onder andere inzake verslavingsproblematiek.

3.2 Ook het sociaal overleg kan bijdragen tot het optrekken van de middelen voor de Vlaams Brusselse welzijns- en zorgsector door:

- bij de verdeling van de middelen vanuit de Brusselse social profit akkoorden, het sociaal overleg te laten primeren en de Vlaams geormerkte middelen niet rechtstreeks aan de VGC toe te kennen.
- in de Vlaamse VIA-onderhandelingen aandacht hebben voor Brussel specifieke noden.

3.3 Vlaamse (project)oproepen voor welzijns- en zorginitiatieven hebben een gegarandeerd aandeel voor projecten in Brussel.

- Beschouw bij bijkomende investeringen/middelenverdeling Brussel als aparte regio om zo Brussel-specifieke budgetten te voorzien.
- Innovatieve Brusselse (pilot)projecten die hun meerwaarde en impact hebben aangetoond verduurzamen door reguliere financiële ondersteuning toe te kennen.

4 Vlaamse beleidsmakers en ondersteuningsorganisaties blijvend sensibiliseren en informeren over de Brusselse context

4.1 Situering

We stelden bij de voorgaande speerpunten al dat de Vlaamse regelgeving onvoldoende rekening houdt met de Brusselse context en specificiteit. Een van de knelpunten bij de uitwerking en uitvoering van het Vlaams beleid in Brussel is een gebrek aan kennis over en affiniteit met de Brusselse context bij Vlaamse beleidsmakers en ondersteuningsorganisaties.

Het aanstellen van een vast aanspreekpunt of referentiepersoon die de specificiteit van Brussel kent, begrijpt en bewaakt lijkt een cruciale stap om tot een relevante en constructieve dynamiek te komen met de Vlaams-Brusselse welzijns- en zorgsector. De sector kan zelf ook het initiatief nemen en proactief de banden nauwer aanhalen met beleidsmakers.

4.2 Speerpunten gericht naar Vlaamse ondersteuningsorganisaties

4.1 Een Brussel-ambassadeur of -referentiepersoon aanstellen binnen de Vlaams brede ondersteuningsorganisaties met als doel ook het Brussels perspectief binnen hun aanbod vorm te geven.

4.2 De leden van de commissies welzijn van de Vlaamse Gemeenschap en de VGC uitnodigen voor kennismaking met de sector en voorstellen doen voor werkbezoeken aan of ontmoetingen met Vlaams-Brusselse werkingen.

4.3 Verbinding creëren tussen Brussel en andere Vlaamse grootsteden inzake uitwisseling en expertisedeling van innovatieve praktijken of ervaringen over nieuwe maatschappelijke (grootstedelijke) ontwikkelingen.

4.4 Vlaamse (sectorspecifieke) media sensibiliseren om Brussel positief in het daglicht te plaatsen door hen actief te benaderen over Brusselse projecten en initiatieven.

5 Betere verbinding van de Vlaamse welzijns- en zorgsector met de andere gemeenschappen

5.1 Situering

Het Brussels welzijnslandschap is rijk en gevarieerd maar ook complex. Het Vlaams erkende aanbod kan op eigen kracht niet alle hulp- en zorgvragen beantwoorden voor de vooropgestelde doelgroep van 30% Brusselaars. Als gebruiker, cliënt of patiënt kun je niet met elke hulpvraag terecht bij het Vlaamse aanbod. In het zoeken naar de meest passende zorg en ondersteuning, moeten hulpverleners beroep doen op, doorverwijzen naar of samenwerken met aanbieders van de andere gemeenschappen.

Kortom, de Vlaamse sector is aangewezen op samenwerking over de gemeenschappen heen in een streven naar toegankelijke en nabije zorg en ondersteuning. Gesprekken met terreinwerkers leerden ons echter dat het water tussen de Vlaamse welzijnsorganisaties en hun Franstalige collega's vaak nog diep is. Het gebrek aan kennis en inzicht in de werkingsprincipes en structuren, bemoeilijkt de toenadering.

5.2 Speerpunten gericht naar ondersteuningsorganisaties van de Franse, Vlaamse en Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

5.1 Ondersteuningsorganisaties van de verschillende gemeenschappen organiseren jaarlijks gezamenlijk een intercommunautaire netwerkdag over een gedeeld thema.

5.2 Systematisch aandacht besteden aan visies en praktijken van organisaties van de andere gemeenschappen in overleg, vormingen, publicaties en studiedagen.

5.3 Uitwisselingsmomenten voor medewerkers uit de welzijnssector met collega-organisaties uit de andere gemeenschappen verderzetten of initiëren zoals kijkstages, intervisies, opendeurdagen ...

5.4 Sectorspecifiek overleg tussen organisaties van de verschillende gemeenschappen organiseren waarin de context, noden en samenwerkingsmogelijkheden worden besproken, bijvoorbeeld over de sector personen met een handicap, jeugdzorg, geestelijke gezondheidszorg.

5.5 In partnerschap met andere gemeenschappen informatietools en publicaties die het Brusselse en zorglandschap voorstellen uitwerken, bijvoorbeeld:

- Heruitgave en actualisering van het cahier 'Brusselse wegwijzer in welzijn en zorg' en de bijbehorende poster.
- Opmaken van een overzichtsposter voor personen met handicap of mensen met geestelijke gezondheidsproblemen; of meewerken aan de Brusselse website handicap.brussels.
- Infobrochures opstellen met partners uit de andere gemeenschappen.

5.6 De Vlaams erkende welzijns- en zorgactoren stimuleren om partner te zijn in de Brusselse eerstelijns hervormingen.

6 Medewerkers in Vlaams-Brusselse organisaties aantrekken en behouden

6.1 Situering

Een slagkrachtige Vlaamse welzijns- en zorgsector in Brussel staat of valt met de inzetbaarheid van voldoende, competente en gemotiveerde medewerkers. Brussel is een voedingsbodem van talent dat ingezet kan worden in de sector. Niet alleen de 25% van de Brusselse jongeren die naar het Nederlandstalig onderwijs gaan, maar ook anderstalige nieuwkomers of Brusselaars met elders verworven competenties kunnen mits een goede opleiding en de nodige begeleiding een grote meerwaarde betekenen voor de sector.

Het vormen en ondersteunen van deze medewerkers vergt extra inspanningen van werkgevers opdat ze gewapend zouden zijn om in een complexe, diverse en meertalige context te kunnen (blijven) werken; denk daarbij aan taalverwerving, cultuursensitief werken, aanleren van digitale vaardigheden of mobiliteitsondersteuning.

De Brusselse context heeft een aantrekkingskracht, maar vergt veel van medewerkers en gaat soms ten koste van hun welzijn. Dit geldt zeker in de welzijns- en zorgsector, maar ook bij de organisaties uit het sociaal-cultureel werk die steeds meer de noodzaak en druk ervaren om ook te focussen op welzijnsvraagstukken. Ook zij moeten ondersteuning krijgen om met welzijnsproblematieken om te kunnen gaan zodat uitval vermeden wordt.

Vlaams-Brusselse welzijnswerkers kunnen tegen een stootje en zijn gegeerd, ook buiten Brussel. Dit kan van medewerkers die naar Vlaanderen trekken waardevolle ambassadeurs maken, maar houdt ook het risico in om talent en ervaring verloren te zien gaan ten koste van Brussel.

6.2 Speerpunten gericht naar Vlaamse ondersteuningsorganisaties

6.1 Vlaams erkende welzijns- en zorgorganisaties ondersteunen in het uitwerken van een Brussels HR-beleid, bijvoorbeeld:

- Specifieke aandacht voor het rekruteren van Brusselaars door in te zetten op een inclusief personeelsbeleid.
- Inzetten op het behoud van medewerkers in de Brusselse welzijns- en zorgsector: doorstroommogelijkheden creëren naar andere welzijns- en zorgorganisaties.
- Inzetten op het verankeren en valideren van opgebouwde ervaring en expertise binnen de Brusselse sector.
- Startende en nieuwe welzijns- en zorgmedewerkers laten kennismaken met de specifieke (institutionele) context van Brussel via het aanbieden van gepaste vorming of een Brusselbad.

6.2 De socio-culturele sector ondersteunen in het omgaan met toenemende welzijnsproblematieken binnen hun werking:

- Ondersteunen van (doelgroep)medewerkers in het opbouwen van expertise over welzijnsthematieken.
- Helpen om toegang tot welzijnswerk en zorg voor diverse groepen te verbeteren.
- Verbindingen leggen en samen nieuwe benaderingen in welzijn en zorg uitproberen.
- Participatief werken vanuit SCW meer binnenbrengen in de welzijns- en zorgsector.

6.3 Uitwisselingsmomenten voor medewerkers uit de welzijnssector met collega-organisaties uit de andere gemeenschappen verderzetten of initiëren zoals kijkstages, intervisies, opendeurdagen ...

7 Betere zorggarantie en doorstroming van Brusselse cliënten in de hulpverlening

7.1 Situering

Brussel kenmerkt zich door een permanente flux van aankomende en vertrekkende mensen. Kijken we naar de algemene bevolking, dan vallen de vele verhuisbewegingen op: binnen Brussel tussen de 19 gemeenten; maar ook tussen Brussel, Vlaanderen en Wallonië; tussen Brussel en het buitenland. Deze constante in- en uitstroom heeft onmiskenbaar effecten op de hulp- en zorgverlening: behoudt de persoon zijn sociale rechten? Worden hulpverleningsdossiers mee overgedragen? Is de zorgcontinuïteit gewaarborgd? Hoe verloopt de informatiedoorstroom?

Hulpverleners uit de Vlaamse Rand geven aan dat ze niet gewapend zijn om met de diversiteit en de complexiteit van de hulpvragen van de mensen die van Brussel naar Vlaanderen verhuizen om te gaan.

Ook binnen de hulpverlening is er een permanente stroom van cliënten. Dit betekent dat er kwalitatief in relatie moet worden getreden met de hulpvrager: hoe sneller en gericht het contact, hoe meer kans op succes. Negatieve ervaringen (wachttijden, weigeringen, doorverwijzingen...) in de hulpverlening leiden immers tot teleurstelling en wantrouwen, hulpvragers haken af, de sociale en gezondheidsproblemen nemen toe.

Een gebruiker, cliënt of patiënt kan niet met elke hulpvraag terecht bij Vlaams erkende organisaties. Het Vlaams erkende aanbod in Brussel biedt onvoldoende zorggarantie en zorgcontinuïteit. Nederlandstalige Brusselaars zijn soms noodgedwongen aangewezen op hulp- of zorgverlening van de andere gemeenschappen of zoeken deze buiten de grenzen van het gewest omdat er in Brussel geen (gepast) Nederlandstalig aanbod voorhanden is. Dit gaat vaak ten koste van het individu en zijn of haar netwerk, aangezien de ondersteuning buiten de context van de Brusselaar valt, weg van familie of vrienden.

Ook deze stromen verdienen onze aandacht: over hoeveel cliënten gaat het? Wat zijn de beweegredenen? Blijven de noden van de Brusselaars hierdoor onderbelicht of onderschat?

7.2 Speerpunten gericht naar ondersteuningsorganisaties van de Franse, Vlaamse en Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

7.1 Zicht krijgen op Brusselse gebruikers in voorzieningen in de Vlaamse Rand
Bijvoorbeeld in jeugdhulp, geestelijke gezondheidszorg, woonzorgcentra (aantallen, beweegredenen, gevolgen).

7.2 Brusselse welzijnswerkers bieden ondersteuning aan hun collega's uit de Vlaamse Rand:
Via uitwisseling van expertise, intervisie, vorming, Brusselkennisoverdracht ...

7.3 Ondersteunen van Vlaamse brede organisaties in het bereiken van het Nederlandskundig Brussels publiek.

7.4 Organisaties gefinancierd door Vivalis of Iriscare blijvend aansporen om ook dienstverlening in het Nederlands aan te bieden en hen ondersteunen in de kennismaking met de Vlaams erkende sector.

8 Sociaal werk in een wereld in transitie vraagt om een eco-sociale inslag

8.1 Situering

Duurzaamheid en zorg zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden, zeker gezien de klimaatverandering een enorm gezondheidsrisico inhoudt. Wereldwijd - én ook bij ons - vallen er al heel wat slachtoffers. Daarom is het belangrijk dat het sociaal werk de rol opneemt om de sociale gevolgen van de klimaatcrisis te agenderen, kwetsbare groepen te ondersteunen en een ecologisch perspectief op sociaal werk te ontwikkelen. Ecosociaal werk richt zich op economische structuren, sociaal-politieke patronen en sociaal-culturele uitsluitingsmechanismen waardoor groepen kwetsbaar worden.

De Brusselse grootstedelijke context, met een dichtbevolkte en kwetsbare populatie, draagt ook de gevolgen van de klimaatverandering, bijvoorbeeld door de oversterfte bij ouderen omwille van hittegolven, de toenemende infectieziekten, de sterke opmars van klimaatangst en klimaatstress, de toenemende groep mensen op de vlucht door klimaatissues. Dit heeft een effect op de Brusselse zorg- & welzijnswerkers medewerkers die met deze vragen om moeten gaan.

Er is nood aan een uitbouw van een sociaal systeem met ecologische boodschap. Hierbij is het verbinden van medewerkers uit de academische wereld, de bedrijfswereld, het beleid en praktijkwerkers vanuit de ecologische en sociale sector essentieel om te onderzoeken welke acties en aanpak de Brusselse welzijnssector kan ondersteunen in de klimaattransitie en de gevolgen van de klimaatopwarming.

8.2 Speerpunten gericht naar ondersteuningsorganisaties van de Franse, Vlaamse en Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie

8.1 De Brusselse welzijns- en zorgsector ondersteunt de klimaattransitie door:

- de Sustainable Development Goals (SDG's), duurzaamheid en klimaatrobustheid bewust te integreren in hun beleidsvisies.
- politiserend te werken rond het beschermen van de grondrechten voor de meest kwetsbare groepen en een megafoon te bieden aan de grootste slachtoffers van de klimaatopwarming, bijvoorbeeld over het beschermen van rechten rond huisvesting, solidaire energietarieven en maatregelen die het Mattheüeffect aanwakkeren aan te kaarten.

8.2 De sociaal werker van vandaag en morgen ondersteunen in hun kennis en vaardigheden over sociaal rechtvaardig klimaatbeleid, bijvoorbeeld door:

- klimaatrechtvaardigheid structureel op te nemen in de opleiding sociaal werk.
- ondersteuning te bieden op de werkvloer over het omgaan met klimaatadaptatie en klimaatstress bij doelgroepen (bijvoorbeeld hittestress bij jongeren & ouderen in dichtbevolkte woonblokken).
- de sector te helpen voorbereiden in het omgaan met rampen d.m.v. crisismanagementtools, bijvoorbeeld bij overstromingen, hittegolven, epidemies.
- geleerde lessen en ervaringen verzamelen uit getroffen regio's zoals Wallonië.

8.3 Verschillende stakeholders en actoren samenbrengen en verbinden om te bekijken welke rollen en acties er in de toekomst kunnen worden opgenomen.

Contact

Uitgegeven door Kenniscentrum Welzijn, Wonen, Zorg.

Voor meer informatie:

Laure Bakker, beleidsmedewerker inclusie en diversiteit
laure.bakker@kenniscentrumwwz.be

Olivia Vanmechelen, beleidsmedewerker zorg
olivia.vanmechelen@kenniscentrumwwz.be

**WELZIJN
WONEN
ZORG**

www.kenniscentrumwwz.be

info@kenniscentrumwwz.be

02 414 15 85

Lakensestraat 76 bus 2 | 1000 Brussel

0896.225.857 | RPR Nederlandstalige

Ondernemingsrechtbank Brussel

Colofon

Titel: Vlaamse Welzijns- en Zorgsector in Brussel: eiland of archipel?
Ondertitel: Speerpunten Staten-Generaal Welzijn en Zorg, 26 maart 2024
Auteurs: Laure Bakker, Olivia Vanmechelen, Herwig Teugels
Opmaak: Lieselot Degraeve, Laure Bakker

ISBN 9789464947847
D/2024/13222/4

Met steun van

Dit is een uitgave van:

Kenniscentrum WWZ vzw
Lakensestraat 76 bus 2
1000 Brussel
Tel. 02 211 02 40
info@kenniscentrumwwz.be
www.kenniscentrumwwz.be

V.U. Herwig Teugels